

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

České svátky a tradice a jejich význam v dnešní době

Jan Bartoň

Bakalářská práce

2010

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Jan BARTOŇ
Studijní program: B6107 Humanitní studia
Studijní obor: Humanitní studia
Název tématu: České svátky a tradice a jejich význam v dnešní době
Zadávající katedra: Katedra věd o výchově

Zásady pro vypracování:

1. Seznámení s tradicemi a svátky v ČR 2. Svátky jednotlivé 3. Svátek Tří králů 4. Svátky Jara
5. Pálení čarodějnic, kácení Máje 6. Advent 7. Mikuláš 8. Vánoce 9. Silvestr, Nový rok 10. Výzkum
na vnímání českých svátků a tradic u studentů Univerzity Pardubice

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tisková/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FROLCOVÁ, Věra. Velikonoce v české lidové kultuře. Praha : Vyšehrad, 2001. 277 s. ISBN 80-7021-503-8. FROLEC, Václav. Vánoce v české kultuře. Nakladatelství Vyšehrad, 1988. 343 s. ISBN 80-7021-511-9. KARPETOVÁ, Barbora. Nenuda v duchu českých tradic. Nakladatelství Prostor, 1996. 56 s. ISBN 80-85190-39-7. VEČERKOVÁ, Eva. Od Barborky ke Třem králům. Brno : Moravské zemské muzeum, 2003. 21 s. ISBN 80-7028-208-8.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
Katedra věd o výchově

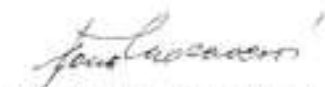
Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

dne

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 29. 03. 2010

Jan Bartoň

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Mgr. Iloně Moravcové, Ph.D., za pomoc, hodnotné rady a veškerý čas, který mi věnovala.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá českými svátky a tradicemi a jejich významem v dnešní době. Snažil jsem se zachytit jednotlivá období svátků a popsat, co je pro daný svátek typické, jaké se dodržovaly tradice, a které z nich se dodržují ještě dnes. Moje práce měla poukázat na to, že svátky a tradice mají velký význam a smysl i v dnešní době. Je to velké kulturní bohatství naší země. Největším smyslem tradic je jejich předávání z generace na generaci.

Klíčová slova: svátek, tradice, zvyk

Annotation:

The aim of this graduation work is to describe holiday and folk memories and their relevance today. I tried to describe stages of holiday and what is typical for each holiday. What kinds of folk memories were kept and which kinds are still actual. I would like to show in my graduation work, that holiday and folk memories are also very important presently. It's cultural wealth of our country. The best sense of folk memories is message to next generation. Each folk memory and each holiday has a fascination for today's and future generation.

Key words: holiday, tradition, habit

Obsah

ÚVOD	8
1. Seznámení s tradicemi a svátky v ČR.....	9
2. Svátky jednotlivě	11
3. Svátek Tří králů	13
4. Svátky jara.....	15
4.1. Velikonoční období.....	16
5. Pálení čarodějnic, čas Máje.....	20
6. Advent.....	22
7. Svatý Mikuláš.....	24
8. Vánoce.....	26
8.1. Štědrý den a večer.....	28
8.2. Vánoční zvyky a obyčeje.....	29
9. Silvestr, Nový rok.....	30
10. Výzkum na vnímání českých svátků a tradic u studentů UPCE.....	33
10.1. Vyhodnocení výzkumu v grafické podobě dle dotazovaných otázek..	33
10.1.1. Vyhodnocení hypotéz.....	45
10.2. Vyhodnocení praktické části.....	49
ZÁVĚR	50
Soupis bibliografických citací.....	51
Seznam grafů.....	52
Přílohy.....	53
Dotazník.....	53

ÚVOD

Moje bakalářské práce se zabývá českými svátky a tradicemi a jejich významem v dnešní době a společnosti, především ve vnímání mladší, zejména vysokoškolské generace.

Má práce obsahuje jak část teoretickou tak praktickou.

V teoretické části se snažím zachytit jednotlivá období českých svátků a tradic a popsat, co je pro každý svátek a pro každou tradici typické. Dále v této části chci také poukázat na kulturní bohatství naší země ukryté v lidových tradicích a na smysl tradic, což je jejich předávání z generace na generaci.

V části praktické bude stanoven výzkumný problém, jeho zpracování a dosažené výsledky.

Výzkumný problém bude řešen kvantitativním výzkumem u studentů Univerzity Pardubice. Osloveno bude 100 respondentů a pořízené záznamy budou statisticky zpracovány na základě dotazníků a převedeny do grafické podoby.

Ve výsledku dojdeme ke zmapování současného stavu vnímání svátků a tradic studenty Univerzity Pardubice.

Dosažené výsledky mohou ukázat to, zda české svátky a tradice mají v dnešní době u mladší – vysokoškolské generace velký význam a smysl i v dnešní době či nikoli.

1. Seznámení s tradicemi a svátky v ČR

Tradiční lidové zvyky a slavnosti byly původně, když neexistovala přesná časomíra ani kalendář, svázány se střídáním v přírodě, fázemi měsíce, ročními obdobími, probuzením přírody a příchodem jara, sklizní úrody, s příchodem zimy a bohužel i hladu. Hodně z lidových svátků a zvyků mají svůj původ již dobách předkřesťanských, kdy na svátých místech dávali lidé oběti svým bohům k jejich usmíření, za dobrou úrodu, za ochranu před hladem a nemocemi. Na vesnici zaříkával zaříkávač proti zlým duchům a uhranutí, bába bylinkářka dovedla z čajových bylinek uvařit lektvary nejen proti nemocím, ale i proti uhranutí i na získání ženicha. Domy se vykuřovaly, zapalovaly se pochodně či svíce proti nemocím a živelným pohromám. V 9. století, kdy se u nás začala ve velkém šířit křesťanská věrouka, se církev snažila nejprve svátky a zvyky zakázat a odstranit, podřídít přírodní myšlení, zejména u venkovanů, své liturgii. Dovezené učení Kristovo bylo venkovským lidem dlouho zatvrzele odmítáno. Ceremonie, které vycházejí z poznávání přírodních jevů prostých lidí a z lidské přirozenosti, si nechtěli lidé nechat vzít a nahradit je značně přísnými a neobvyklými křesťanskými způsoby, obzvláště v jazyce, který byl pro ně nesrozumitelný. Pokus šířit křesťanskou nauku a vědění Cyrilem a Metodějem ztroskotal. Metodějovy žáci byli vyhnáni nebo zabiti a křesťanská liturgie k nám přicházela s německými knězi z Řezna v německém jazyce a především v latině. Zvláště po třicetileté válce, kdy země i národ pustošila jak katolická císařská, tak protestantská švédská vojska, se zbytky českého lidu vracely ke starým pohanským zvykům a obyčejům. Katolická církev musela nakonec některé svátky, které mají svůj původ v předkřesťanských slavnostech Keltů, Germánů či Slovanů, převzít do vlastních obřadů a svátků, ale podsunula jim nový význam a výklad. Pouze některé zvyky se jí podařilo zcela potlačit. Na druhé straně rozkvět kultury a vědy, kterým přispělo křesťanství, zpřesnilo rozdělení roku a umožnilo zavést čím dále přesnější rozdělení času a zavedení kalendáře. Jednotný čas se začal prosazovat koncem 15. století a jeho měření souviselo se sledováním pohybu nebeských těles.

Základ středověkých přehledů měsíců a dnů, které především vycházely z polohy slunce a planet tehdejšími astronomy, z prvních kalendářů a orlojů, byl během historie často měněn a upřesňován. Přírodní a časový rytmus, který převzala různá náboženství a u nás především římskokatolická církev se odrazil v křesťanské Evropě v Juliánském,

později Gregoriánském kalendáři a nakonec v jeho opravené a upřesněné formě. Papež Řehořem XIII. ustanovil a přijal v roce 1582 současný Gregoriánský kalendář. Tento kalendář byl postupně doplňován dny zasvěcenými řadě svatých, patronů – a z toho vyplynula i řada dalších svátků.¹

---

¹ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 6.

2. Svátky jednotlivě

Podle Jelínka (významného českého autora, zabývajícího se touto tematikou) byla řada významných svátků církvi převzata z předkřesťanských tradic a oslav Vánoc, Velikonoc, Památky zesnulých – Dušiček – a Všech svatých. Mezi tzv. „velké svátky“ katolické církve patřily Velikonoce, Seslání Ducha Svatého – Svatodušní svátky, Narození Ježíše Krista – Vánoce.² Nejdříve křesťané nesvětili jen sváteční den, ale i předvečer svátku, kdy se sešli, strávili noc postem a modlením, což přetrvalo v některých církevních ceremoniích jako tzv. vigilie. U běžných lidí tyto noční obřady směřovali spíše k neřestem, a proto byly církvi zakázány. V našich zemích zasáhla do řazení svátků a dnů věnovaných svatým, patronům i kališnická církev, později i protestantská církev, takže se jména svatých a patronů podle křesťanského i husitského a v současnosti i moderního kalendáře liší. Počet římsko – katolických svátků je oproti kališnickým dvojnásobný, přesahoval o 20 % počet dnů v roce a musel být panstvem a císaři v různých dobách omezován jejich rušením, protože lid by se pro samé slavení ani k práci nedostal. Okolo 15. -16. století se pracovalo 260 až 270 dnů v roce, a to od východu slunce do západu, to znamená asi 12-14 hodin. O svátcích a nedělích bylo zakázáno pracovat, nesměly se ani pořádat tancovačky, ani svatby, ani trhy. Přesun dne klidu ze soboty (Starého zákona) na neděli souvisel s legalizací křesťanství za římského císaře Konstantina, který stanovil neděli – Den Páně – jako den pracovního klidu. Ovšem pro venkovský lid platila výjimka, že – pokud bylo v tomto dni příhodné počasí mezi dny s počasím špatným – mohl pracovat na poli či vinohradu i v neděli po bohoslužbě. Některé svátky jsou pevně stanoveny v roce na určitý kalendářní den jako svátky neměnné, jiné jsou naopak pohyblivé – jako Velikonoce, Svatodušní svátky, Svátek Nejsvětější Trojice a Slavnost Božího těla. Pohyblivost se řídí podle postavení Velikonoc, které vždy začínají Zeleným čtvrtkem, Velkým pátkem, Bílou sobotou a Velikonoční hod sváteční připadá vždy na první neděli po úplňku – jarní rovnodennosti. Svatodušní svátky jsou pak deset dní poté. Nejsvětější Trojice 8 dní poté a slavnost Božího těla ve čtvrtek po Svaté Trojici. Z neměnných svátků se ještě slaví Svátek Tří králů (6. ledna), Všech Svatých (11. listopadu), Narození Ježíše Krista (24. prosince) a

---

² JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 6 – 7.

Štěpána, prvního mučedníka – druhý hod vánoční (26. prosince). Z regionálních svátků zavedla církev na Moravě svátek Sv. Crhy a Strachoty, později Cyrila a Metoděje (9. března a přesunut na 5. července) a v Čechách Sv. Jana Nepomuckého (16. května).

Délka dne a rychlost času v životě člověka je velmi relativní: je známo, že čas ubíhá rychleji, jsme-li zaměstnáni či v závislosti s věkem. O tom, jak „letí čas“ se přesvědčujeme jak nám „přibývá křížků“, a pociťoval to i dřívější prostý člověk, když se mu zimní den, který je světelně nejkratší, jevil dlouhým, zatímco letní, nejdelší den, plný dřiny a starostí, byl nejkratší. Přesné měření času bylo výsadou mocných a bohatých, prostému lidu se ohlašoval čas troubením či zvony. Varovaly před nebezpečím, ohněm či vpády nepřátel, odměřovaly čas práce a odpočinku a také zvaly k bohoslužbám. Rozšíření kalendářů souviselo s vynalezením knihtisku. Do té doby se předávaly pranostiky ústně. V kalendářích se kromě výčtu měsíců, dnů a svátků objevovalo i postavení planet, protože se věřilo, že zdraví člověka a úrodná léta souvisejí s postavením hvězd. Tyto kalendáře byly vedle pranostik i lékařskými návody v péči o zdraví a z toho pramenil i tehdejší název kalendářů „minuce“ od latinského minuere, tj. zmenšovat (tj. obsah krve v těle, pouštět žilou – což bylo tehdy běžnou léčebnou metodou). Podle postavení hvězd, někdy i při úplňku měsíce a znamením zvířetníku se doporučovaly nejen zemědělské práce, setba, štěpování stromů, ale například také koupání, odstavení kojence od prsu či pouštění žilou. Většina pranostik a návodů, uvedených v těchto kalendářích vznikly již v době po ustanovení gregoriánského kalendáře, některé jsou poměrně mladé, které k nám přišly až v 18. století.

3. Svátek Tří Králů

„Šestá lednovým dnem končí období Vánoc. V podvědomí lidí starší generace je spojen s obchůzkou chlapců představující *tři krále*, kteří před domem zazpívali známou koledu a dostávali naturální a peněžní dárky. Vydávali se pro ně i do vzdálenějších obcí. Bílá košile a bílá sukně, koruna s nalepeným křížkem z papíru, začernění v obličejí patřilo k jednoduchým maskováním tříkrálových koledníků. Někde nosívali malý betlém nebo jen kolíbku s voskovou figurkou Ježíška a tyč se zlatou hvězdou. Tříkrálové koledování, jež se stalo ve 20. století zpravidla záležitostí chudých dětí, je pozůstatkem obchůzkových her, které chlapci předváděli po domech. Ještě v 19. století chodíval o svátku na koledu po domech učitel (kantor, rektor), doprovázen ministranty či školními dětmi, někdy kostelníkem, který při tom vykuřoval kadidlem domy. Psal na dveře svěcenou křídou tříkrálové požehnání C+M+B a letopočet toho roku. Dostalo se mu výslužky, která tvořila součást jeho platu – obilí, mouku, pečivo i peníze. Později tuto úlohu převzal kostelník nebo si značil dům sám hospodář. Tříkrálové lístky, drobné tisky na papíře i na hedvábí, které v 18. století roznášeli duchovní a učitelé s žáky po domech při obchůzce, se užívaly jako talismany, byla jim připisována ochranná a léčivá moc.“³

Kašpar, Melichar, Baltazar byla domnělá jména tří králů, kteří podle komety na obloze našli v Betlémě Ježíška a přinesli mu dary. V bibli bychom tento příběh hledali marně. Podle starokřesťanských legend se měnil počet králů od dvou až po dvanáct. Snad to nebyli ani králové, ale mudrci či hvězdopřevodci, kteří podle postavení hvězd a objevením komety zvěstovali narození velkého krále Izraelců. Symbolické bylo číslo tři a tak se počet králů ustálil na třech. První zmínky o třech králích s uvedenými jmény byl nalezen v alexandrijském spisu z doby okolo 550 po Kr.. Uvedená jména jsou Caspar, Melchior a Balthasar. Ovšem tři písmena K+M+B znamenají KYRIOS (řecky Pan či Kristus), MENSIO(NEM) (obydlí) BENEDICT (ať žehná), tedy: „Pán ať žehná tomuto domu!“ Křížky mezi písmeny jsou znaky, kterými se křesťané mají chránit před neštěstími a nepřáteli. Letopočet na konci stanovuje počátek roku na 5. či 6. leden, a to podle Juliánského kalendáře. Je zde pravděpodobně i časová souvislost s předkřesťanským obřadem na oslavu boha Aiona, který měl za poslání chránit dům

---

³ VEČERKOVÁ, E., Od Barborky ke Třem Králům, s. 21.

před démony. Postavy tří králů mají symbolický význam: Melichar je mladý, Baltazar zralý muž a Kašpar starý kmet, což symbolizuje, že Kristus je pánem celého našeho života od mládí až po smrt. Tmavá barva pleti posledního z králů není způsobena sluncem, jak se zpívá v koledě, ale stínem smrti.⁴

---

⁴ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 16.

4. Svátky jara

Svátky jara – oslavy návratu slunce a probuzení přírody se slavily a někde dokonce ještě slaví všechny národy a všechna různá náboženství. Od Iránu až po Turecko slaví v tomto období „Navruz – svátek nového dne“, kdy se peče speciální pečivo, jí vajíčka, navštěvují jeskyně, pálí ohně a skáče se přes ně. Tyto tradiční svátky mají i pospolitost i s Dyonízovými oslavami příchodu jara ve starém Řecku, na ně navazují oslavy bohyně plodnosti Artemis, u Keltů oslavy na počest bohyně Estri, až po současné křesťanské svátky „veliké noci“ – Velikonoc. Svátky veselí nad příchodem jara existují tedy od dávných časů a nyní jsou rozšířené v různé formě na celé severní polokouli. V předkřesťanských dobách již patřily k největším svátkům roku. Radost z dostavení slunce, jara, se musela oslavit veselicemi, zpěvem a řadou krásných obyčejů. V celém postním období před Velikonocemi nalezneme řadu lidových zvyků a s každou z neděl půstu souvisel nějaký obyčej. Podle těchto zvyků či jídel, které se na tyto dny připravovaly, měla každá neděle svůj název – Černá (či Liščí), Prazná, Kýchavá, Družebná, Smrtná, Květná. O čtvrté neděli postní tzv. Družebné – se děvčata vzájemně hostila, pekly se koláče tzv. družince. Ženich chodil s družbou do domu, kam chtěl o pomlázce přijít na námluvy. O páté postní neděli (tzv. Smrtná nebo Smrtná neděle) se vynášela „Smrtka“ z vesnice v doprovodu děvčat. Obvykle po zapálení opentlené figuríny „Smrtky, Mořeny“ byla tato hozena do potoka. Symbolické rozloučení se smrtonosnou zimou byla stará pohanská tradice, kterou ve středověku církev zakazovala. Poslední týden před Velikonocemi – pašijový týden, byl spojen s pašijemi, kdy se v kostele četly příběhy z Nového zákona o mučení, odsouzení, ukřižování a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, někde i ve formě pašijových her. V kostele je vystaven Boží hrob. Františkáni si v Jeruzalémě vymysleli obřad na památku Ježíšovi cesty z Pretorie na Kalvarii. Obřad se dostal v 16. století z Palestiny do Evropy a slouží se v kostele jako tzv. Via Dolorosa – Křížová cesta – se svými 14 zastaveními. Na šestou neděli postní, tzv. Květnou neděli se v kostele světily kočky, které měly chránit obydlí před blesky a požáry. Tyto – jedny z prvních jarních květů jívy – převzala katolická církev jako obdobu biblických palmových ratolestí, kterými vítali obyvatelé Jeruzaléma Ježíše po jeho příchodu z Nazaretu. Skončilo to ovšem jeho ukřižováním a zmrtvýchvstáním, což církev zařadila právě na toto období jarních svátků. Kočky si

lidé přinášeli na Květnou neděli do kostela posvětit a ty pak sloužily jako prostředek čarovné moci při různých příležitostech. Tři kočičky z posvěcené snítky byly prostředkem proti bolení v krku, proti nachlazení. Přidávaly se kravám do krmení, aby dobře dojily, hospodář kladl posvěcené větvičky jívy za krov, aby stavení bylo chráněno před bleskem nebo zapíchl větvičky jívy na okraj pole, aby úrodu neponičily kroupy. Popel palmových ratolestí – u nás kočiček – sloužil v následujícím roce na Popeleční středě při obřadu, kdy popelem z těchto posvěcených kočiček pomazává kněz čelo věřících znamením kříže se slovy „Pomni, že prach jsi a v prach se navrátíš!“ Na Květnou neděli se nesmělo péct, aby se stromům nezapekly květy.⁵

4.1. Období Velikonoc

Velikonoční svátky se staly největšími křesťanskými svátky, které, jako pohyblivé svátky, spadají z ustanovení císaře Konstantina jako svátky vzkříšení Ježíše Krista na 1. neděli po úplňku. Spojitost s jarním úplňkem pramení opět s předkřesťanskými oslavami slunovratu, při čemž jej církev posunula na den pracovního klidu – neděli. Mohou tedy připadnout na neděli mezi 22. březnem a 25. dubnem.

Mezi symboly Velikonoc patří beránek, vejce, pomlázky, řehtačky a kočičky. Velikonoční jídla z kynutého těsta byla symbolem bujení jara. Posvěcené potraviny se dávaly rodině, dobytku i drůbeži. Symbolem Velikonoc byla žlutá barva. Jako symboly plodnosti jsou považovány vejce a zajíček. Pocházejí ještě z předkřesťanských dob. I název Velikonoc – u nás svátky Velké noci – byl v anglosaské oblasti převzat z dob, kdy již ve 2. století to byly svátky probuzení přírody, svátky bohyně plodnosti Estri (odtud německý název Velikonoc – Ostern).

Ze všech svátků mají velikonoce nejdelší období přípravy. Vrcholí ve svatém týdnu, nazvaném podle biblického příběhu umučení Ježíše nebo také známý jako Pašijový nebo Velký týden. Tento týden začíná Květnou nedělí a stupňuje svátým třídním, tj. Zeleným čtvrtkem, Velkým pátkem a Bílou sobotou, končí před slavností Vzkříšení. Jako příprava ke spoluúčasti člověka na velikonoční obnově je Svatý týden období výhradní. Jsou to dny skutečné i symbolické očisty a dny střídmosti, půstu, klidu, ticha i mlčenlivosti a soustředění. Od „Gloria“ na Zelený čtvrtek nezvoní zvony v kostele,

---

⁵ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 37 - 38.

svíce nesvítí, oltáře se nezdobí, varhany nehrají. Jen rámusivý dřevěný hluk velikonočních hrkaček vybírá si místy dodnes ve svatém třídenní svoje nepsané právo. Ve Svatém týdnu vychází význam slova; modlení pod širým nebem a v kostele, čtení nebo zpěv pašijí, koled. Posvátná povaha těchto dní umocňuje lidové tradice svěcení jara (zvláště obyčejy zaměřené k ochraně budoucího živobytí a zdraví rodiny), dává váhu projevení lásky, milosrdenství, spoluúčasti darem.

Na Zelený čtvrtek hospodáři někde nosili ke stromům „pomlázanku“ a třásli se stromy. Taky se po pomlázce pod stromy zakopávaly skořápky od velikonočních vajec, aby stromy hojně plodily. Na Zelený čtvrtek večerel Ježíš naposledy se svými apoštoly, v noci na pátek byl Jidášem v Getsemanské zahradě zrazen římským vojákům, mučen a souzen Pontským Pilátem. Na památku těchto událostí a znamení zármutku umlknou tento den všechny zvony – říká se, že odletěly do Říma. Děti v pravé poledne táhly vesnicí, aby místo zvonění oznamovaly poledne řehtačkami, klapadly a rapačemi na kolečkách. Na Zelený čtvrtek se obvykle obědvalo něco zeleného: zelí, špenát, někdy z prvních kopřiv, s vejcem a bramborem. Jako symbol očištění se křesťané před východem slunce omývali v nejbližším potoce (památka na omytí Ježíše na cestě do Jeruzaléma v Jordánu, jako očištění těla i duše).⁶

Velký pátek je znám jako nejtišší den v roce. V evangelických rodinách je tento sváteční den zasvěcen zpěvu pašijových písní a modliteb, je to pro ně den bez práce i bez obyčejů; čas pozastavení všeho vnějšího běhu světa, jaký každoročně pocítujeme podobně při úmrtí nejdražších. Lidové přívlastky tohoto dne jsou Bolestný, Tichý pátek a má to vyjadřovat smutek, pokání a půst věřících pro památku ukřižování a smrti Ježíše Krista; je to velký svátek křesťanů, zvláště protestantů. Ideál a skutečný obraz života o Velkém pátku se méně nebo více vzdalují. Podle lidové víry je Velký pátek dnem nadpřirozených sil dobrých i zlých; čarodějnic a nepřejících. Proto je časem velké účinnosti obyčejů, věšteg a modliteb, dnem osudovým. Zvláště pro člověka toho dne narozeného; zemřít na Velký pátek je ale dobré. Neobyčejná moc Velkého pátku je v pamětech 19. a 20. století spojena s třemi časovými mezníky. Je to doba čtení nebo zpěvu pašijí v kostele, odpolední třetí hodina Ježíšovy smrti na kříži; nejzávažnější je časté ráno před východem slunce.

---

⁶ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 39 - 40.

Charakter Velkého pátku jako svátku, který je výlučný určuje řád zákazů, z nichž některé jsou společné pro přípravu a svěcení více obřadních dní v roce, například o Vánocích. Při hledání vysvětlení jednotlivých zákazů nacházíme dvojí pohled na věc: pohled církve a pohled lidu. Rozlišit ale církevní a necírkevní motivace velkopátečních zákazů pro nedostatek historických pramenů nelze.⁷

Jelínek dále ve své publikaci uvádí, že na Bílou sobotu – název dostala podle bílého roucha, které si první křesťané oblékali ke křtu – končí půst a slaví se vzkříšení. O bohoslužbách vzkříšení se při „Gloria“ vrací zvony z Říma zpátky do kostela a při jejich rozeznění se třáslo penězi či klíči, aby byla dobrá úroda. Jako symbol křtu, který se u prvních křesťanů konal původně v tento den, se lidé omývají vodou či březnovým sněhem. Jestli si ale mládenci nenařezali proutí na pomlázku již v březnu či na Zelený čtvrtek, chodí ho k potokům a do lesa nařezat z vrby či březových větviček na splétání metliček. Někde se dokonce zachoval i starý slovanský zvyk – ozdobení velikonoční „májky“ – vajíčkovníku, což je mladý březový stromek, ověšený barevnými stuhami a vajíčky popsanými přáními, které se pak dozajista splní. V neděli, na Boží hod velikonoční, se schází rodiny k hostině, v kostele se při mši světily mazance, buchty, chléb, vajíčka, víno sýr a maso (holoubata) a rozdávaly se pak rodině i každému pocestnému, který přišel k domu v tento den. Velikonoční Pondělí (Červené, Mrskavé) bylo dnem pomlázky. Církev opět převzala původně pohanský obřad, kterého se účastnili všichni dospělí, kdy muži vyháněli z žen metličkami (vrbovými nebo březovými) nemoci. Tyto svátky byly tehdy i svátky lásky. Na tyto obřady navázaly tradice a zvyky, z nichž některé přetrvávají dodnes. Na velikonoční Pondělí děvčata čekala na příchod mládenců, kteří si tak vybírali partnerky. Chlapci chodili a dosud chodí na pomlázku, šlehačku, mrskačku, oblívačku, šmírgust. Vedle vyšlehání se v některých částech naší země polévá vodou, háže do potoka – a pokud není k dispozici, alespoň do vany. Jako dárek děvčete chlapci, který ji přišel vyšlehat, bylo původně vajíčko, plné, červeně obarvené – kraslice. Vajíčko, jako starý slovanský symbol plodnosti, červená barva, jako barva lásky. Odtud i název kraslice z původního slovanského označení pro červený – „krasnyj“. Po Velikonočním pondělí přichází úterý, a v tento den měla děvčata právo tuto pomlázku chlapcům oplatit.⁸

---

⁷ FROLCOVÁ, V., Velikonoce v české lidové kultuře, s. 89 - 91.

⁸ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 41 – 42.

Velikonoce podle mě patří ke krásným a váženým svátkům u nás. Velikonoční zvyky se dodnes dodržují na celém území České republiky. Je samozřejmé, že chlapci se na tyto svátky těší více nežli děvčata. Musím z vlastní zkušenosti říct, že velikonoční svátky patří mezi mé nejoblíbenější, z mnoha nejrůznějších důvodů. Každé velikonoční pondělí vyrážíme na tzv. „velikonoční mrskačku“ po našem městě – Letohradu - na návštěvu k děvčatům, pro koledu, která obvykle znamená něco k snědku a někdy i trochu alkoholického nápoje.

5. Pálení čarodějnic, čas Máje

Pálení čarodějnic

V předvečer Filipojakubské noci (30. 4.) se pálily čarodějnice. Lidé věřili, že o této noci mají temné síly největší moc. Tato víra vychází z předkřesťanských dob, kdy Keltové a následně Germáni u nás věřili, že tato noc patří saské bohyni Valpurze, která byla známá jako patronka čarodějnic. Proto označení Valpuržina noc. Významem tohoto svátku nástupu léta, spojeným se zapalováním ohňů, bylo zahánět demony a zlé síly, ochránit příští sklizeň před pohromami, lidi i dobytek před nemocemi. Původně totiž byl tento, snad již keltský obřad, následně i staroslovanský, související s probouzení přírody, slaven u tzv. čarodějnických ohňů Valpuržiny noci, kde lidé děkovali saské bohyni Valpurze za přízeň, že přežili zimu. Skládali bohům oběti a prosili je o pomoc v nadcházejícím období roku – prosili je o ochranu potomstva, osiva a domácích zvířat. Ohně měly v tomto obřadu očištnou a posilující funkci a byly součástí obětí, které lidé přinášeli bohům. Zlé síly se zaháněly tancem ve zvířecích maskách, zpěvem a tlučením do bubnů a dupáním. Tyto kouzelnické slavnosti, spojené s věštěním kouře z ohně, obřadným pitím medoviny, spojené s tanci a skákáním přes oheň pomocí březového koštěte, možná i chozením bosými nohama po žhavém uhlí, nechtěla katolická církev přijmout a zakázala je. Nakonec však, protože se jí nepodařilo tyto zvyky zcela potlačit, byla církev nucena tyto zvyky převzít a zařadit je do svých obřadů a svátků, ovšem podsunout jim jiný význam. S nástupem křesťanství církev nazvala tyto obřady spojené „temnými silami“ za srazy čarodějnic a tyto se symbolicky tuto noc pálily. Tato Valpuržina noc, jak se věřilo, byla vyhrazena ďáblovi, který - jako pouhý duch – si k páchání zla bere čarodějnice. Tehdejší lidé věřili, že právě tuto noc se slétají čarodějnice na sabatech (výroční čarodějnický rej, odehrávající se na odlehlých místech) na koštěti a obcují s ďáblem. V dobách inkvizice stačilo pro inkvizitory k označení za čarodějnici, když byla žena příliš krásná či naopak ošklivá, nebo například její neobvyklá sexuální orientace či podivínské chování, dále třeba znalost léčitelství či bylinkářství, někdy stačilo pouze to, že žena měla velký majetek. To bylo – po vynuceném přiznání – záminkou pro odsouzení nevinných lidí k smrti upálením.⁹

---

⁹ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 51.

Dále Jelínek pojednává o tom, že některé zvyky z předkřesťanských dob se překryly se symbolikou křesťanskou a tak se lidé i v pozdějších dobách bránili proti uřknutím čarodějnic tím, že např. když projížděli křižovatkou cest a návsi, práskali bičem, protože čarodějnice tento hluk nesnášely, kropili dům svěcenou vodou, a to před dveřmi, okny a komínem, aby čarodějnice do domu nemohly, zapichovaly trnité větvičky šípků do oken, do hnojště, před dům či chlév, které by čarodějnice poranily. Dokonce se před chlévy a kolem stavení pokládaly drny či otep slámy; čarodějnice musely všechna stébla spočítat do svítání, což nemohly stihnout do kohoutího zakokrhání. S ranním rozbřeskem, když kohout zakokrhá, čarodějnice údajně ztrácejí svou moc.

Čas Máje

Na prvního května, nebo večer před ním se na vesnicích stavěla májka. Dlouhý, štíhlý smrk, zbavený větví a kůry, nahoře s věncem ze smrkového chvojí, vyzdobeným pentlemi se vztyčil v noci před prvním květnem před okny. O jehož přízeň se mládenec ucházel. Později se stavěla, a někde doposud vztyčuje, na návsi nebo návrší společná vysoká májka pro celou obec. Někde ji stavěli chlapci, kteří byli nebo budou odvedeni v tomto roce na vojnu, někde převzaly tuto povinnost a vážnost obce různé spolky a staví májku všem děvčatům na vdávání v obci společně. Májka se samozřejmě musela hlídat, aby mládež ze sousední – rivalské - obce májku nepřipravila o věnec nebo dokonce nepokácela a neukradla. To by bylo vnímáno jako velká hanba pro celou „okradenou“ obec. Nahoře se na věnce často uvazovaly dárky pro mládence, kteří se dokázali pro ně na vrchol májky vyšplhat (někdy to byl šátek, poslední jablíčka nebo flaška slivovice). Pod májkou před domem nechávali mládenci svým vyvoleným zahrát a muzika se nakonec přesunula večer do hospody, kde se předmanželské vztahy utužovaly někdy až do rána.¹⁰

---

¹⁰ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 48 - 52.

6. Advent

Vavřincová ve své encyklopedii Vánoc uvádí, že od 7. století předchází vánočním oslavám „údobí přípravy na oslavu Narození Páně a ... očekávání druhého Kristova příchodu na konci věků“, tzv. advent. Začíná čtvrtou nedělí před Vánoce a končí odpoledne 24. prosince. V podvědomí věřících jsou s adventem a Vánoce spojeny i dny, které jim předcházejí nebo přesahují. Před počátkem adventu to jsou svátky sv. Martina (11. listopad) a sv. Kateřiny Alexandrijské (25. listopad). V adventním čase patří mezi nejvýznamnější dny: svátek sv. Ondřeje (30. listopad), s ohledem na výpočet adventu může tento den v některých letech patřit mezi předadventní; svátek sv. Barbory (4. prosinec); den sv. Mikuláše (6. prosinec); den sv. Lucie (13. prosinec) a Štědrý den (24. prosinec). Chápání adventního času v jeho prvotním smyslu důležitého liturgického údobí církevního roku v několika posledních desetiletích z našich myslí téměř vymizelo. V poválečném období adventní ticho a přemítání nahradila honba za co nejlepším a nejdražším dárkem, největším vánočním kaprem a nejkošatějším stromečkem. Ale i když si mnozí z nás po čtyři předvánoční neděle na původní náplň adventního období nevzpomenou, přetrvává v naší kultuře řada adventních zvyků, symbolů a svátků, které nám přinášejí mnoho okamžiků tiché radosti. Hojný počet z nich se stal pevnou součástí předvánočních příprav, aniž bychom si uvědomovali jejich pravý původ. Adventem se v křesťanské liturgii nazývá přípravná doba, jež předchází vánočním svátkům. Začíná čtyři neděle před Vánoce a první adventní den není pro věřící jen upozorněním na blížící se oslavu Kristova narození. Nový církevní rok totiž nezačíná prvním lednovým dnem jako občanský kalendář, ale první adventní nedělí. Křesťanské chápání času se odvíjí od Kristova narození. K ostatním událostem došlo buď *ante* nebo *post Christum natum* (před nebo po Kristově narození). V každém novém křesťanském roce znovu ožívá mysterium Kristova narození, života, smrti a vzkříšení. Proto církevní rok začíná v době, kdy se věřící připravují na začátek Kristovy události, tj. jeho vtělení a narození. Hned první den nového církevního roku je tedy prvním dnem adventu, vánočního předhodí, předcházejícího vánočním svátkům, díky nimž v našich myslích rok co rok ožívá starodávný příběh o narození vyvoleného dítěte v betlémském chlévě.¹¹

---

¹¹ VAVŘINCOVÁ, V., Malá encyklopedie Vánoc, s. 21 -24.

Slovo advent je odvozeno z latinského *adventus* (příchod) a pro křesťany je dnes svatý adventní čas dobou, kdy očekávají dvojí příchod – narození Syna Božího v Betlémě a zároveň i očekávají druhý Kristův příchod (tzv. parusie) a Posledního soudu.

Rozdílná byla původně doba trvání adventního času. V 11. století v západokřesťanském světě zvítězilo římské pojetí liturgie a doba trvání se stanovila na čtyřech nedělích na památku doby, která uplynula od Kristova narození. Počátek adventu, trvajících 22 až 28 dní, tak může připadnout na jakýkoliv den mezi 27. listopadem a 3. prosincem. Advent začínající prvními nešporami nedělního dne, se ve středověku stal velmi významným, čtyři neděle trvajícím obdobím příprav na oslavu Narození páně a současně i očekávání druhého Kristova příchodu na koci světa. Od první adventní neděle až do 16. prosince se věřící koncentrují na parusii, očekávání druhého příchodu Krista na konci věků a Poslední soud. Adventní liturgie říká, že evangelium na první adventní neděli o druhém příchodu Páně a nabádá k bělosti a druhá adventní neděle je ve znamení pokání. Třetí adventní neděle se nazývá podle prvního slova vstupního verše „Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se! Pán je blízko“, latinským slovem *Gaudete* (v překladu znamená: radujte se). Čtvrtá a tedy poslední adventní neděle je darována událostem bezprostředně předcházejícím Kristovu narození a věřící vzpomínají na Zvěstování Panně Marii a na andělovo poselství Josefovi o čistotě Mariině, na setkání Marie s Alžbětou a na důležitá starozákonní mesiánská proroctví. Adventní čas vrcholí virgilií (v katolickém náboženství předvečer slavnosti) svátku Narození Páně, 24. prosincem, který je zasvěcen prarodičům lidstva, Adamovi a Evě. Svatý adventní čas končí odpoledne Štědrého dne.¹²

---

¹² VAVŘINCOVÁ, V., Malá encyklopedie Vánoc, s. 25.

7. Svatý Mikuláš

„Svátkem sv. Mikuláše, připadajícím na 6. prosince, začíná pro většinu Evropanů vánoční období, na něž se po celý rok těší nejen děti, ale i dospělí. Co na tom, že liturgicky se již vánoční okruh otevřel prvním adventním dnem. Postavičky Mikuláše, čerta a anděla jsou zřetelným vánočním pozdravem. Málokdo ale dnes ví, kdo byl muž v červeném plášti a biskupské čepici, rozdávající za asistence anděla a čerta pamlsky a ovoce hodným dětem. Mikuláš (Nicolaos) bylo kdysi oblíbené jméno a v historii se dochovaly zprávy hned o několika slavných mužích pyšnicích se jménem, jež v překladu z řečtiny znamená vítěz lidu.“¹³

V předvečer svátku sv. Mikuláše se dnes udržují obchůzky ve všech vesnicích i městech. Hlavními postavami, které přetrvaly z mnohem bohatších průvodů v 19. století jsou *Mikuláš*, zvaný i Svatý v tradičním převleku za biskupa, rohatý *čert* v obráceném kožichu, okřídlený *anděl*. Patřily k nim také *smrt* (smrtička) v bílé plachtě s kosou, *žid*, *laufr* ověšený zvonky a pentličkami, jenž běžel vpředu a práskáním biče oznamoval příchod *Mikuláše*, *Turek* se šavlí, ba i zvířecí masky, např. *koza* či *kuň*, na němž mnohde *Svatý* přijížděl, a další postavy. V postavě Mikuláše byly podle tradice zachyceny výchovné rysy (zkoušel děti z modlení a které uměly, chválil, odměňoval) čert se choval často neurvale, děti i vzrostlá děvčata chytal, svazoval řetězem, namáčel do vody, píchal ježovinou nabodnutou na hůlce aj. Podle legend platil sv. Mikuláš za patrona vod a mostů, lodníků, za ochránce dětí před nemocemi a také dívek a dobré svatby; o štědrosti světce vypráví legenda o třech chudých dívkách, kterým přispěl na věno.¹⁴

„K mikulášské tradici patří nadělování. Děti si dávaly za okno punčochy nebo střevíce, aby jim do nich Mikuláš vložil dárky. V dětských představách přijížděl v noci na šimlu k oknu, aby hodným naložil křížalky, ořechy, pečivo, zlobivým řepu či shnilou bramboru. Mikulášský svátek byl pro kmotry příležitost obdarovat své kmotřence (na Hané se říkalo posílat svatého). Hlavní součástí mikulášských nadílek bylo pečivo

---

¹³ VAVŘINCOVÁ, V., Malá encyklopedie Vánoc, s. 42.

¹⁴ VEČERKOVÁ, E., Od Barborky ke Třem Králům, s. 7.

z kynutého těsta a z perníku. Pečivo ve tvarech Mikuláše a čerta se připravuje v rodinách doposud, nejčastěji se s ním setkáme na Valašsku.¹⁵

I dnes děti toužebně očekávají příchod Mikuláše, čerta a anděla. Některé se strachují, že nebyly po celý rok hodné, a že za to budou od čerta potrestáni. Vzpomínám si, že jako malý chlapec jsem se taky bál čerta, že mě odnese od rodičů do pekla. Mnoho mikulášských obchůzek se samozřejmě nemůže obejít bez dětského pláče, když však děti vidí hodného anděla, tak se jim uleví a „hodí za hlavu“ čerta i s celým peklem. Mikuláš je obdaruje nějakými dárky, ale musí mu slíbit, že budou celý příští rok hodné a budou poslouchat své rodiče.

---

¹⁵ VEČERKOVÁ, E., Od Barborky ke Třem Králům, s. 8.

8. Vánoce

Evropské národy i národy z jiných světadílů spojují Vánoce, protože patří k největším svátkům v roce. Po celém světě mají Vánoce hodně společného, ale také zvláštního. Český národ si vytvořil tak originální podobu těchto svátků, že pojem „české Vánoce“ má speciální kulturní význam. Zahrnuje bohatou a mnohověkovou tradici lidových obyčejů, obřadů a s nimi spojených folklorních projevů. S lidovou tradicí je v bezprostředním kontaktu vysoké umění. Od středověku až dodnes se vánoční motivy zobrazují ve výtvarném umění. V hudebních dějinách mají pevné místo vánoční koledy, pastorely i jiné skladby inspirované Vánocemi. Vánoční svátky a jejich zvláštní atmosféra k nám promlouvají v dílech největších osobností české literatury. Každý rok prožíváme Vánoce, už od svého dětství. Pro každého z nás mají jiné kouzlo. Všichni je však pro svůj život potřebujeme. Patří k historickému a kulturnímu podvědomí českého národa, jsou částkou jeho národní paměti, živým kulturním dědictvím. Není v Evropě národa, který by se mohl pochlubit tak zevrubným popisem slavení Vánoc v minulosti, jaký Čechům zanechal učený mnich Jan z Holešova z doby vlády Karla IV. Je velkým překvapením, že většina jím popsaných lidových obyčejů se v paměti našeho lidu dochovala dodnes. Tradice a zvyky tu přetrvaly staletí a svědčí o souvislosti jedné části naší národní kultury. Tento a další středověké prameny české provenience vzbudily svého času větší zájem vědeckých kruhů v sousedních zemích než u nás. Speciální atmosféra Vánoc, kterou pociťuje v tuto zimní dobu snad každý člověk, je vyvolána více okolnostmi. Pro někoho je to příležitost k uvažování a vzpomínce, třeba na dětství či na blízké, kteří již nežijí. Všichni společně pociťujeme a přejeme si, aby Vánoce byly šťastnými dny, dobou „radostného míru a pokoje všem lidem dobré vůle.“¹⁶

Podle Večerkové vánoční stromek a betlém, které symbolizují současné Vánoce, jsou obyčejně nedomácího původu. Stavění betlému či jesliček bylo zprvu zvykem kostelním. Na šíření této tradice se u nás podílel jezuitský řád, který ji přenesl z románských evropských zemí. V Praze byly postaveny první kostelní jesle roku 1562 a pak v dalších městech v Olomouci 1569, v Brně 1575, v Jihlavě 1625 atd. V době baroka se jesličky začaly objevovat i v bohatých šlechtických domácnostech. Teprve na sklonku 18.

---

¹⁶ FROLEC, V., Vánoce v české kultuře, s. 11 - 40.

století, po zákazu císaře Josefa II., jemuž se zdál zvyk chrámu nedůstojným, se přenesly do tradičního lidového prostředí. Vedle velkých betlémů, zaujímajících skoro půl světnice, se tvořily menší v zasklené skřínce. K nejprostším se řadí obchůzkové jesličky používané při koledních obchůzkách. Často se mnohých rodinách tradují oblíbené betlémy prodávané v arších (podle návrhů Mikoláše Alše, Josefa Lady aj.), z nichž si děti figurky vystřihovaly a polepovaly. Vánoční strom, ve střední Evropě novodobá forma zimní obřadní zeleně, se šířil do českých zemí od konce 18. století, nejdříve do měst a posléze přijat jako symbol Vánoc v širokých venkovských vrstvách. Křesťanské církve adaptovaly ve vánočním stromu symboliku biblického rajskeho stromu. Vánoční stromek se stavěl na stůl ve světnici, v malých světnicích se zavěšoval ke stropnímu trámu. Zprvu se zdobil ovoce, zejména červenými panenskými jablíčky, řetízky ze sušených švestek, jeřabin a šípků navlečených na niti, ořechy, řetězy z barevného papíru, ověšoval se i drobným pečivem (sněhovým, zázvorkami), ozdobami z oplatků, sušenkami aj. Ke starobylým jevům vánoční tradice patří kolední obchůzky. Slovo *koleda* dosvědčuje, že vyrůstaly pod vlivem římských lednových *kalend*, které provázely návštěvy a novoroční blahopřání. Koledy znamenaly návštěvu přátel, kteří přišli přát hodně štěstí v novém roce. Do vánoční tradice patří obchůzkové hry s veršovaným textem, se zpěvy a tanečními výstupy, jejichž námětem je narození Ježíše: tzv. *pastýřské* (oblíbené zejména na Valašsku) a *tříkrálové*. Předváděli je chlapci, kteří představují pastýře (zvali se *valaši*, *pastuškové*, *betlemáři* – nosívali malý betlémek), nebo biblické *tři krále*.¹⁷

---

¹⁷ VEČERKOVÁ, E., Od Barborky ke Třem Králům, s. 17 - 19.

8.1. Štědrý den a večer

Autorka Vavřincová uvádí, že Štědrý den je posledním dnem adventu. Liturgicky je Štědrý den, připadající na předvečer svátku Narození Páně, označuje v západní církvi jako vigilie, tedy předvečer slavnosti. Dodnes o tomto dni někteří věřící v souladu se starými křesťanskými tradicemi dodržují přísný půst. Dříve si lidé nedopřávali po celý den jídlo a nápoje, večere pak byla sice bohatá ale sestavená s postních pokrmů. Byla to oběť Bohu a zároveň poděkování za nejcennější dar, který dal lidstvu v podobě svého Syna. Proto se 24. prosinci říkalo Štědrý den. V tento den museli být bohatí k chudým štedří. Žebrákům se rozdávaly milodary, čeledí a děti dostávali dárky, koledníci si odnášeli výslužku. Vzpomínalo se na Adama a Evu, jejichž svátek připadal právě na tento den, a snoubenci, manželé a milenci si mezi sebou vyměňovali jablíčka nebo perníčky s podobou zhřešivších prarodičů, rajského stromu a potměšilého hada. Adam a Eva byli považováni za patrony snoubenců, protože byli prvním párem. Štědrý den začínal v některých zemích strojením vánočního stromku, který měl připomínat rajský strom života, z něhož nejdříve Adam s Evou snědli zakázané ovoce a potom byl na jeho kmeni, pro spásu a očištění lidstva od prvotního hříchu, ukřižován Ježíš Kristus jako nový Adam zrozený z nové Evy, Panny Marie. Věčný život mají symbolizovat zelené větve jehličnanu. Zavěšené ozdoby a ovoce připomínaly zakázané jablko ze stromu poznání. U nás zvyk stavění vánočního stromu zdomácněl až v 19. století. V Čechách se nikdy nepodařilo úplně vymístit zvyk průvodu maškary o Štědrém dni. Maškary částečně nahradili koledníci zpívající koledy a ukazující malé dřevěné jesličky. Koledující děti se někdy převlékly za pastýře a ptaly se po Ježíškovi. O Štědrém dnu chodili na koledu i dospělí. Tento den měl významné postavení v lidových pověrách. Celá rodina se brzy ráno chodila omýt ke studni nebo potoku aby byli všichni po celý rok silní a zdraví. Peklo se obřadní pečivo ve tvaru domácích zvířat a zavěšovalo se nad vrata chléva, jednotlivá stání dobytka koní, dvířka kurníků psí boudy. Skutečné čarování však začínalo až o Štědrém večeru a noci.¹⁸

„V našich zemích je dodnes nejoslavovanější částí vánočních svátků Štědrý večer, kteří mnozí z nás chápou jako předvečer Božího hodů. Večere začínala společnou modlitbou, poděkováním za vše dobré, co přinesl předcházející rok. Po večeri se rozdávali dárky. Se Štědrým večerem bylo spojeno mnoho pověr. Kostí z ryby rozhozené po zahradě

---

¹⁸ VEČERKOVÁ, E., *Od Barborky ke Třem Králům*, s. 17 - 19.

sloužily jako ochrana proti krtkům. Lilo se také olovo a z tvarů se hádala budoucnost. S odvrácenou tváří se ke dveřím přes rameno házel střevíc. Když se k vchodu obrátil špičkou, mohlo to znamenat veselku, ale také cestu na hřbitov. Smrt si měla přijít pro toho, kdo rozlousknul prázdný ořech nebo komu se v rozkrojeném jablíčku místo hvězdičky ukázal kříž.¹⁹

8.2. Vánoční zvyky a obyčeje

Vánoční čas je doba kdy se prolínají zvyky předkřesťanské s obyčejí, které zavedla katolická církev. Před Štědrovečerní večeří otevřel hospodář okno a zavolal do zimní noci: „Svatí dědové, zveme vás svatí dědové, přijďte mezi nás!“ Ze štědrovečerní večeře se schoval ubrus od štědrovečerní hostiny spolu s drobkou. Nepral se, ani nevytřepával a složil se do komory k zásobám. Ubrus se použil při jarní setí jako „rozsívka“, tj. nasypalo se do něj zrní a upevněný k pasu, přidržený levou rukou sloužil při jarní setbě (pravou hospodář rozhazoval zrno). Lidé tehdy věřili, že takovéto setby se nedotkne žádný škůdce, hmyz nebo otravné ptactvo, ani že mu neublíží letní bouřky. Do sklenice z čirého skla nalil člověk vodu a vhodil do ní dvanáct neporušených jader z rozkrojeného jablka. Kolik jich vyplavalo na hladinu, tolik mělo být v příštím roce suchých měsíců. Na Moravě, na moravském Slovácku, věštil hospodář o příští úrodě tzv. magie kovu. Na nůž s železnou čepelí přivázal z jedné strany krajíc chleba, z druhé strany plátek vánočky. Nůž zabodl do trámu a o poslední koledě na Tři Krále jej vytáhl. Na které straně nůž zrezivěl, takovéto plodiny v příští úrodě byla hojnost (rez na chlebové straně předpovídala žito, na vánočkové pšenici), pokud nůž zůstal čistý bez rzi, čekal hospodáře hladomor. Z dalších zvyků to bylo věštění z rozkrojeného jablka (pokud na rozkrojeném jablku se objevila hvězda, znamenalo to štěstí, pokud kříž – smrt), lilo se roztavené olovo do vody a věštil z jeho tvarů budoucí osud. Pouštěly se svíčky po vodě ve skořápkách vlašského ořechu. Čí lodička dál dopluje, ten bude déle žít.²⁰

Vánoční čas je skoro pro každého člověka čas relaxace, klidu a vzpomínek na nejrůznější věci. Lidé mívají často snahu sjednotit se k sobě, chovat se jeden k druhému lépe. Na všechny sváry a hádky se zapomene. Můj názor je takový, že Vánoce by měl každý trávit se svými nejbližšími a užívat si pohody „rodinného krbu“.

¹⁹ VAVŘINCOVÁ, V., Malá encyklopedie Vánoc, s. 138.

²⁰ JELÍNEK, K., Lidové pranostiky, přísloví a zvyky, s. 106.

9. Silvestr, Nový rok

Silvestr - poslední prosincový den je v římské liturgii zasvěcen památce papeže Silvestra I. V dávných dobách se tento, dnešní generací tolik oslavovaný, svátek původně nespojoval s žádnými zvláštními zvyky a obyčejí. Datum 1. ledna sice jako první novoroční den přijali křesťané spolu s juliánským kalendářem, ale konec kalendářního roku připadal během staletí v jednotlivých zemích na rozličná data, jako například na 1. březen, 25. březen, 25. listopad nebo Velikonoce. A začátek církevního roku, který je pro věřící směrodatný, se slaví o první adventní neděli, která nastává nejdříve 27. listopadu a nejpozději 3. prosince. Silvestrovská noc získala na významu, až když se v průběhu 16. století ve většině západokřesťanských zemí ustálil kalendář gregoriánský a počátek roku na 1. ledna. Pro svůj pohanský původ se však oslavy posledního dne kalendářního roku v církevních kruzích velké oblibě netěšily. Teprve hospodářský rozvoj v 19. století a s ním spojená víra v příchod nového zlatého věku na konci „století páry“ a občanská společnost s jejím civilním kalendářem proměnily silvestrovskou noc v jednu z nejbujnějších oslav roku.²¹

Nedílnou součástí se staly půlnoční ohňostroje a přípitek, stejně jako netrpělivé očekávání Nového roku. Na Nový rok se také dařilo pověřám. Např. nesmělo nikde viset prádlo, protože by to do rodiny přineslo nemoc nebo dokonce smrt. Věřilo se, že „jak na Nový rok, tak po celý rok“ a proto každý alespoň chvíli dělal vše, co hodlal dělat stále.

Silvestr a Nový rok se má oslavit s přáteli, shrnout a náležitě zakončit uplynulý rok a hlavně – udělat si plány a předsevzetí na rok nadcházející.

---

²¹ VAVŘINCOVÁ, V., Malá encyklopedie Vánoc, s. 161.

Empirická část

Stanovení cíle výzkumu

Hlavním cílem anonymního šetření je zjistit výzkumným způsobem u studentů Univerzity Pardubice jejich postoj a vnímání českých svátků a tradic.

Zjištěné výsledky mohou ukázat to, zda české svátky a dodržování tradic mají v dnešní době u vysokoškolské generace velký význam a smysl i v dnešní době či nikoli.

Stanovení hypotéz

Po prostudování dostupné literatury zabývající se danou problematikou, jsem si vytyčil následující hypotézy.

Hypotéza 1.

*Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé udržují více tradice než lidé z velkých měst.

H0 - Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé udržují více tradice než lidé z velkých měst.

H1 - Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé neudržují více tradice než lidé z velkých měst.

Hypotéza 2.

* dívky považují dodržování tradic za důležité víc než chlapci.

H0 - dívky považují dodržování tradic za důležité víc než chlapci.

H1 - chlapci považují dodržování tradic za důležité víc než dívky.

Hypotéza 3.

* chlapci netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než dívky.

H0 - chlapci netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než dívky.

H1 - dívky netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než chlapci.

Metody výzkumu

Ve své bakalářské práci jsem použil metodu dotazníku. Sestavil jsem dotazník, který má 12 položek. V prvních čtyřech otázkách jsem zjišťoval pohlaví, věk, velikost města a kraj, ve kterém respondenti žijí. Dále už jsem se zaměřil na otázky, týkající se samotného výzkumného problému. Volil jsem převážně otázky s uzavřenými odpověďmi, ve kterých si respondent vybírá mezi třemi či více alternativami. Z důvodů zjištění co nejpravdivějších a nejobjektivnějších odpovědí jsem zvolil dotazník anonymní.

Analýza výsledků dotazníkového šetření

Dotazník jsem předložil stu respondentům. Při zpracování výsledků jsem jednotlivé odpovědi vložil do tabulek a výsledky jsou vyjádřeny procentuelně se zaokrouhlením na jedno desetinné místo. Tabulky k jednotlivým položkám dotazníku jsou přeneseny do podoby grafů. Pro vyhodnocení kontingenčních tabulek jsem použil vyhodnocení Chí – kvadrátu. Pro vyhodnocení rozdílů pomocí testu významnosti Chí – kvadrát jsem zvolil hladinu pravděpodobnosti 0,05 %.

10. Výzkum na vnímání českých svátků a tradic u studentů Univerzity Pardubice

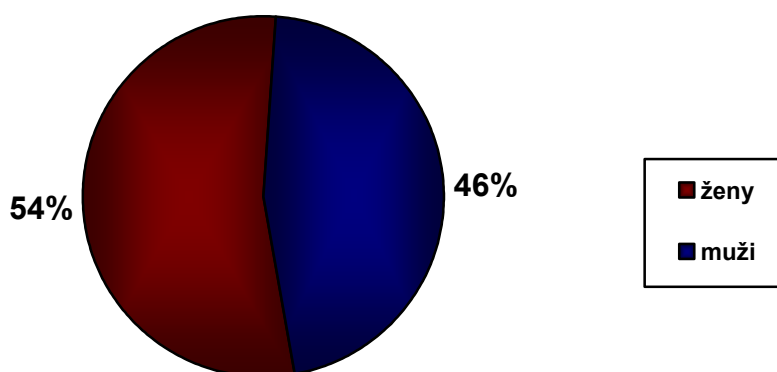
10.1. Vyhodnocení výzkumu v grafické podobě dle dotazovaných otázek.

V prvních čtyřech otázkách jsem zjišťoval pohlaví, věk, velikost města a kraj, ve kterém žijí, abych si utvořil určitý obraz respondenta.

Otázka A: Jaké je Vaše pohlaví?

Z vyhodnocení otázky vyplývá, že 54% respondentů jsou ženy a 46% muži (viz graf č. 1)

Graf č. 1 : Pohlaví respondentů

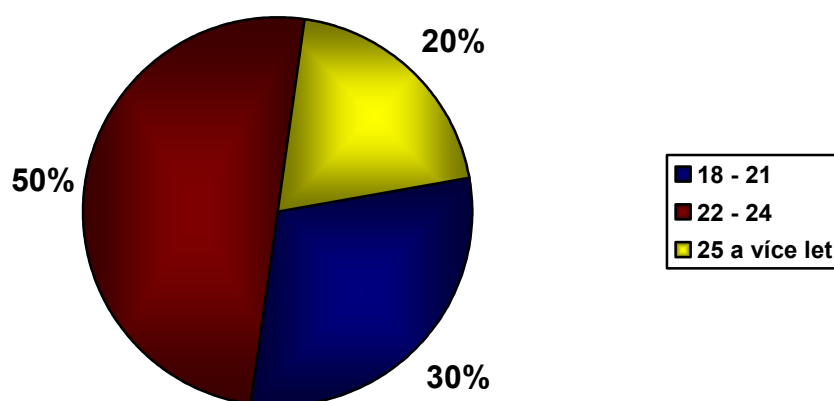

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka B: Jaký je Váš věk?

Z grafu č. 2 můžeme zjistit, že 50% odpovídajících jsou v rozmezí 22 -24 let, 30% v rozmezí 18-21 a zbytku (20%) respondentů je 25 a více let.

Graf č. 2 : Věk respondentů

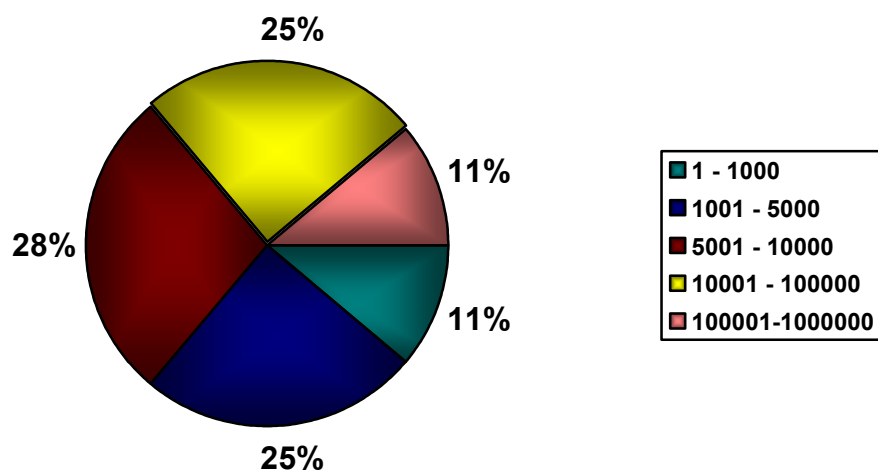

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka C: Kolik obyvatel má město, ve kterém žijete?

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že 28% respondentů bydlí ve městě s 5001 – 10 000 obyvatel, 25% žije ve městě s 10 001 – 100 000 obyvateli, stejně tak 25% bydlí ve městě, kde žije 1001 – 5000 obyvatel, 11% dotazovaných bydlí ve městě s počtem obyvatel nad 100 000 a stejné procento lidí, tedy 11% žije v místě, kde počet obyvatel nepřekročil 1000 (viz graf č. 3).

Graf č. 3 : Počet obyvatel měst, ve kterém respondenti žijí

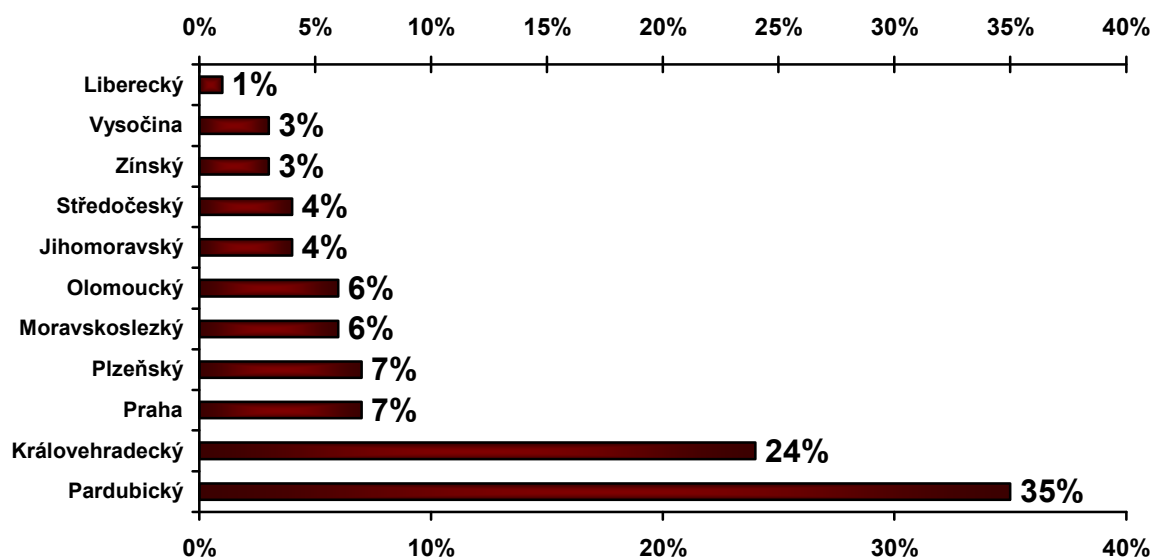

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka D: Jaký je kraj, ve kterém žijete?

Z grafu č. 4 vyplývá, že většina respondentů žije v Pardubickém (35%) a Královéhradeckém (24%) kraji. Další část respondentů žije v Praze (7%), Plzeňském(7%), Moravskoslezském(6%), Olomouckém(6%), Jihomoravském (4%), Středočeském (4%), Zlínském kraji(3%), kraji Vysočina(3%) a Libereckém kraji(1%).

Graf č. 4: Kraje, ve kterém respondenti žijí

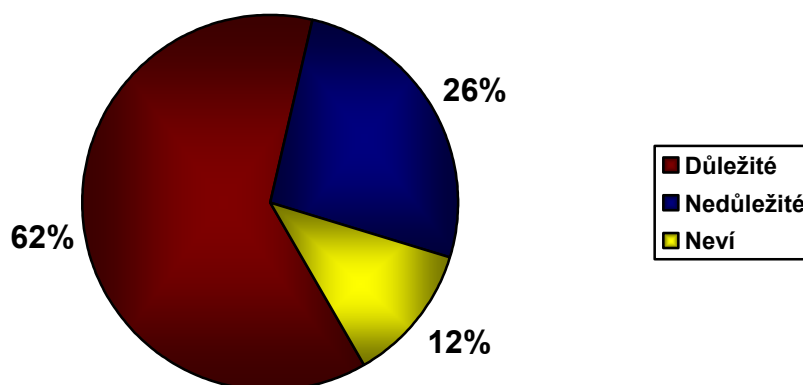
Zdroj: vlastní výzkum

V další části jsem se již zaměřil na otázky, týkající se samotného výzkumného problému.

Otázka č. 1: Považujete dodržování tradic za důležité?

Při vyhodnocování této otázky bylo zjištěno, že 62% respondentů považuje dodržování tradic za důležité, 26% nikoliv a 12% odpovídajících neví (viz graf č. 5)

Graf č. 5: Důležitost dodržování tradic

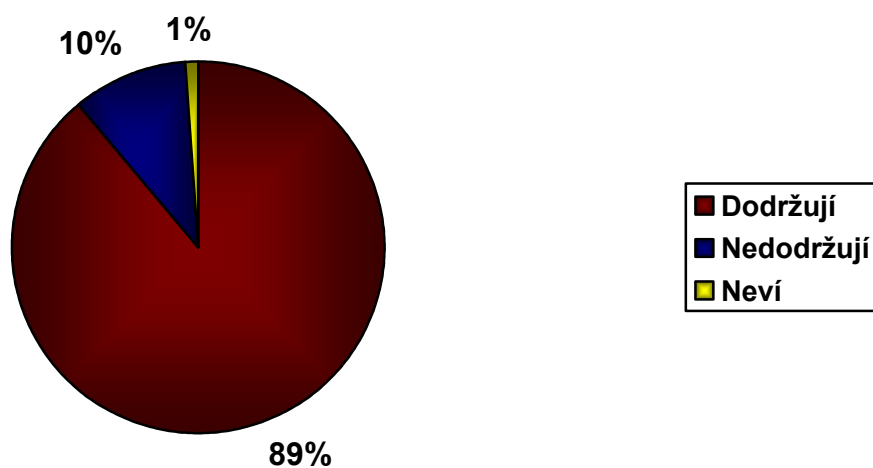

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2: Dodržujete některé tradice ve Vaší domácnosti, např. lidové zvyky, tradiční jídla.

Většina z respondentů (89%) dodržuje některé tradice v svých domácnostech (viz graf č. 6).

Graf č. 6: Dodržování tradic v domácnostech

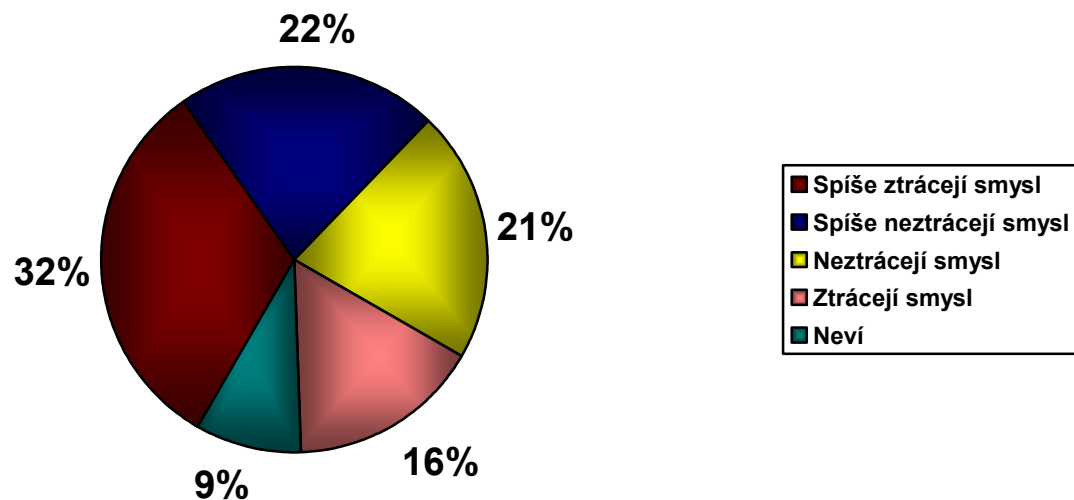

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3: Myslíte si, že české svátky a tradice ztrácejí v dnešní době smysl?

Na grafu číslo 7 můžeme vidět, že nejvíce odpovědí (32%) získala možnost SPÍŠE ANO, 22% respondentů se domnívá, že tradice a svátky SPÍŠE Neztrácejí smysl, 21% je přesvědčeno, že určitě neztrácejí smysl, naopak 16% odpovídajících uvedlo, že tradice a svátky určitě ztrácejí smysl a 9% neví.

Graf č. 7: Smysl českých svátků a tradic

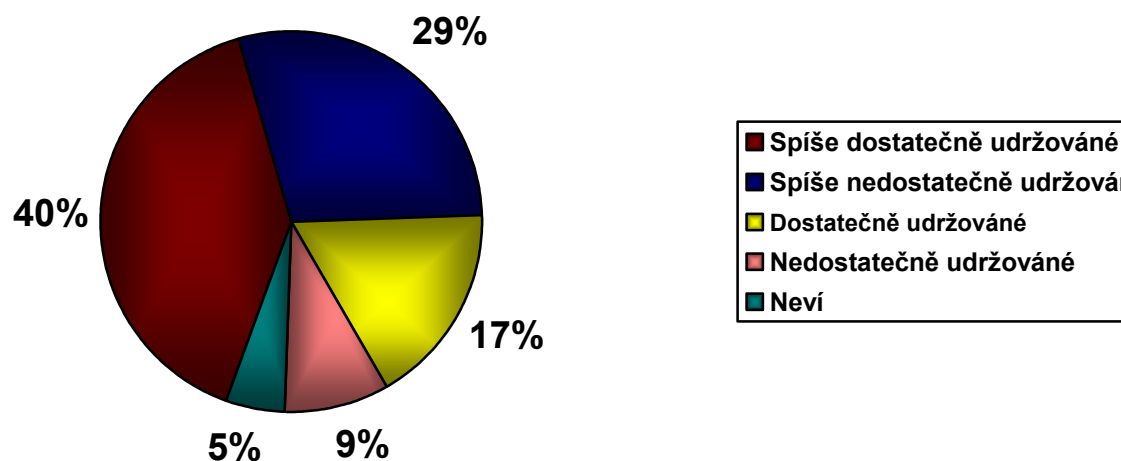

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 4: Domníváte se, že se ve Vašem městě dostatečně udržují svátky a tradice?

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že 40% respondentů se domnívá, že ve svých městech se spíše dostatečně udržují svátky a tradice, 29% uvedlo, že spíše nedostatečně, 17% si myslí, že se ve svém městě dostatečně udržují tradice a svátky, naopak 9% odpovídajících zvolili možnost, že se udržují nedostatečně a 5% neví.

Graf č. 8 : Udržování tradic a svátků ve svém městě

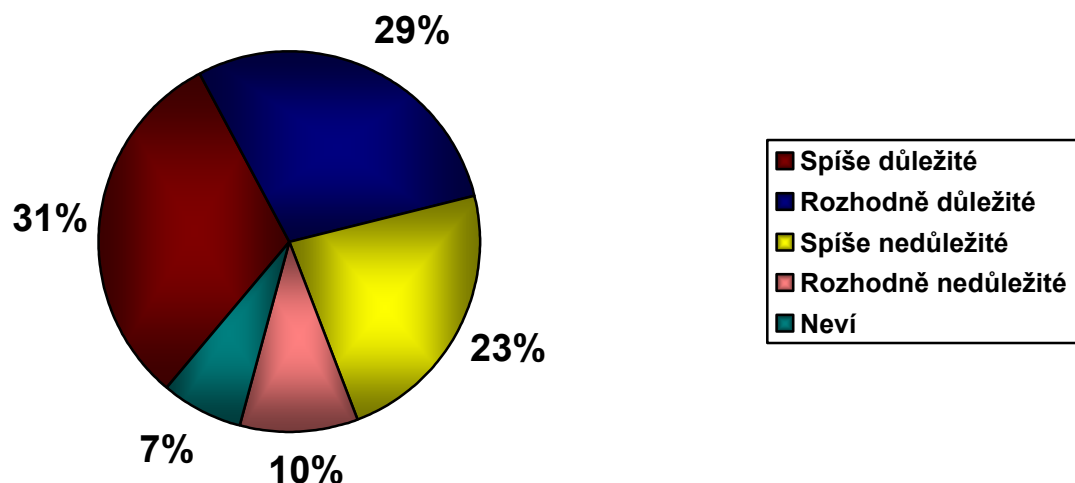
Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5: Je podle Vás důležité nebo nedůležité připomínat si význam českých svátků a tradic?

Na grafu č. 9 vidíme, že pro 31% respondentů je spíše důležité připomínat si význam českých svátků a tradic, pro 29% je to rozhodně důležité, 23% dotazovaných uvedlo, že je to pro ně spíše nedůležité a pro 10% to rozhodně nedůležité. 7% respondentů neví.

Graf č. 9: Důležitost významu českých svátků a tradic

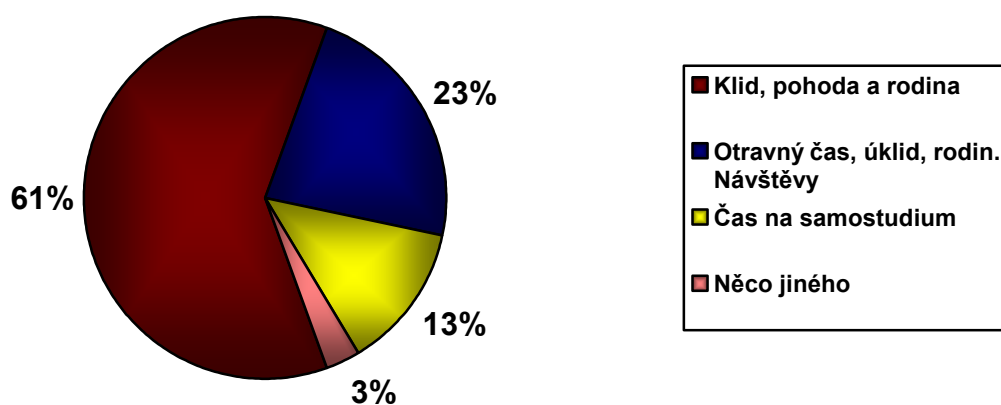

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6: Co pro Vás znamená „čas svátků a tradic“?

Vyhodnocením této otázky zjistíme, že pro 61% respondentů je čas svátků a tradic obdobím klidu a pohody, stráveným ve společnosti své rodiny. Naopak pro 23% dotazovaných je to otravný čas spojený s rodinnými návštěvami a „velkým“ úklidem domácnosti. 13% uvedlo, že toto období je pro ně vhodný čas na samostudium a 3% respondentů uvedli, že tento čas pro ně znamená něco jiného, např. – „davové, mechanické jednání, které je však různě motivováno“; „průměrné dny, nic zvláštního“; zábava (viz graf č. 10).

Graf č. 10: Význam „času svátků a tradic“

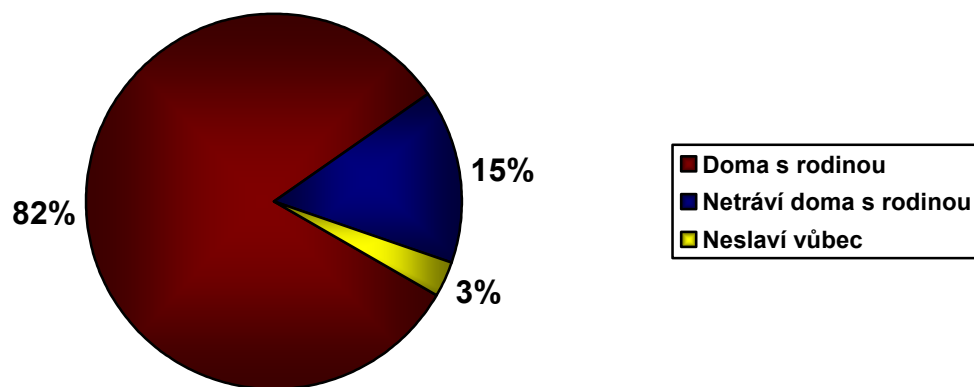

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7: Trávíte tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky?

Na grafu č. 11 můžeme vidět, že převážná většina respondentů (82%) tráví tradiční české svátky doma s rodinou, 15% netráví svátky doma a 3% dotazovaných neslaví svátky vůbec.

Graf č. 11: Trávení tradičních českých svátků

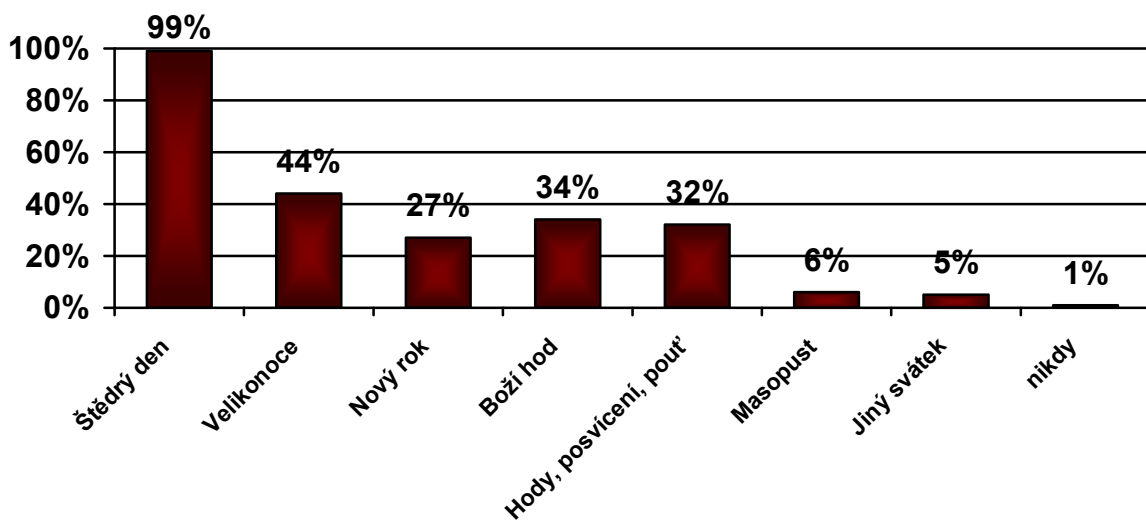

Zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 8: Při kterých příležitostech vaříte tradiční jídla?

Na tuto otázku mohli respondenti uvádět více odpovědí. Jak ukazuje graf č. 12, téměř ve všech domácnostech (99 %) je tradiční pokrm připravován v souvislosti se Štědrým dnem. V přibližně polovině domácností se dělají tradiční jídla i na Velikonoce (44%) a v přibližně třetině na Nový rok (27%), Boží Hod (34%) a hody, posvícení a poutě (32%). Tradiční jídla při jiných příležitostech jsou podle odpovědí respondentů méně obvyklou záležitostí. Pokrmy připravované speciálně u příležitosti Masopustu (6%) nebo jiných svátků (5%) jsou výrazně nižší. U 1% respondentů se tradiční pokrmy nevaří vůbec.

Graf č. 12 : Příprava tradičních jídel

Zdroj: vlastní výzkum

10.1.1. Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1.

*Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé udržují více tradice než lidé z velkých měst.

H0 - Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé udržují více tradice než lidé z velkých měst.

H1 - Na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé neudržují více tradice než lidé z velkých měst.

Skutečné četnosti

VELIKOST MĚSTA	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DO 5 TISÍC OBYVATEL	34	2	0	36
NAD 5 TISÍC OBYVATEL	55	8	1	64
CELKEM	89	10	1	100

Očekávané četnosti

VELIKOST MĚSTA	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DO 5 TISÍC OBYVATEL	32,04	3,6	0,36	36
NAD 5 TISÍC OBYVATEL	56,96	6,4	0,64	64
CELKEM	89	10	1	100

$$TK = 1,8599$$

$$\alpha = 0,05$$

$$n = 2$$

$$KH = 5,99147$$

$$TK < KH$$

H₀ se nezamítá, jedná se o hypotézu, která tvrdí, že na venkově či v malých městech s populací do 5 tisíc obyvatel lidé udržují více tradice než lidé z velkých měst.

Hypotéza 2.

* dívky považují dodržování tradic za důležité víc než chlapci.

H0 - dívky považují dodržování tradic za důležité víc než chlapci.

H1 - chlapci považují dodržování tradic za důležité víc než dívky.

Skutečné četnosti

POHLAVÍ	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DÍVKY	35	10	9	54
CHLAPCI	27	16	3	46
CELKEM	62	26	12	100

Očekávané četnosti

POHLAVÍ	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DÍVKY	33,48	14,04	6,48	54
CHLAPCI	28,52	11,96	5,52	46
CELKEM	62	26	12	100

$$TK = 4,8176$$

$$\alpha = 0,05$$

$$n = 2$$

$$KH = 5,99147$$

$$TK < KH$$

H0 se nezamítá, jedná se o hypotézu, která tvrdí, že dívky považují dodržování tradic za důležité víc než chlapci.

Hypotéza 3.

* chlapci netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než dívky.

H0 - chlapci netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než dívky.

H1 - dívky netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než chlapci.

Skutečné četnosti

POHLAVÍ	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DÍVKY	44	10	0	54
CHLAPCI	38	5	3	46
CELKEM	82	15	3	100

Očekávané četnosti

POHLAVÍ	ANO	NE	NEVÍM	CELKEM
DÍVKY	44,28	8,1	1,62	54
CHLAPCI	33,72	6,9	1,38	46
CELKEM	82	15	3	100

$$TK = 5,032$$

$$\alpha = 0,05$$

$$n = 2$$

$$KH = 5,99147$$

$$TK < KH$$

H0 se nezamítá, jedná se o hypotézu, která tvrdí, chlapci netráví tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky víc než dívky.

11.2. Vyhodnocení praktické části

Hlavním cílem anonymního šetření bylo zjistit výzkumným způsobem u studentů Univerzity Pardubice jejich postoj a vnímání českých svátků a tradic. K tomu bylo vytvořeno 8 na sobě nezávislých otázek.

Každá otázka byla samostatně vyhodnocena (viz výše).

A nyní můžeme tvrdit, že zjištěné výsledky ukázaly to, že české svátky a dodržování tradic mají v dnešní době u vysokoškolské generace neopomenutelný význam a smysl i v dnešní době.

ZÁVĚR

Každá tradice je určitě kulturní památkou dané země. A v dnešní době, která je plná počítačů, elektrických vymožeností a nových objevů, je dobré vidět, že se většina mladých lidí zajímá o české tradice a svátky, jak jsme mohli zjistit z praktické části. Tradice mohou být pro mladou generaci lidí velkou inspirací. Díky tradicím a lidovým zvykům mohou zjistit, že se v nich nachází mnoho moudrosti. Každý si může z lidových tradic vzít ponaučení a snažit se tuto nově nabitou moudrost dále rozvinout, aby mohl ponaučit svoje děti, které by tyto životní zkušenosti přenášely na další a další generace. Myslím si, že právě v přenášení životních zkušeností je ukryto kouzlo těchto obyčejů. Člověka jistě obohatí, dodá mu jisté zkušenosti a nadhled tím, že dodržuje některé tradice a svátky. Vyskytuje se velmi mnoho různých tradic z různých oblastí života. Naneštěstí existují i lidé, kteří si těchto lidových obyčejů a zvyků neváží a připadají jim zcela zbytečné a pro jejich život absolutně nepotřebné. České svátky a tradice pokládám za velice poutavé téma, při jeho zpracovávání jsem získal nové zkušenosti, poznatky a vědomosti, které mě do jisté míry obohatily.

Cíl mé práce byl jasný, seznámit a zjistit u dospívající generace lidí jejich postoj a vnímání českých tradic a svátků. Jak jsme mohli vidět, výsledky mého výzkumu mě utvrdily v tom, že mladí lidé mají stále zájem o kulturní bohatství naší země, které je zcela nepochybně ukryto v duchu českých svátků a tradic. Tato práce může posloužit k poznání toho, jak moc je v naší kultuře důležité předávat lidovou moudrost a tradice z generace na generaci.

Soupis bibliografických citací:

FROLCOVÁ, Věra. *Velikonoce v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2001. 277 s. ISBN 80-7021-503-8.

FROLEC, Václav. *Vánoce v české kultuře*. Nakladatelství Vyšehrad, 1988. 343 s. ISBN 80-7021-511-9.

JELÍNEK, Karel. *Lidové pranostiky, přísloví a zvyky*. Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2004. 138 s. ISBN 80-7326-0356-5.

VAVŘINCOVÁ, Valburga. *Malá encyklopedie Vánoc*. Praha: Libri, 2000. 286 s. ISBN 978-80-7277-132-5.

VEČERKOVÁ, Eva. *Od Barborky ke Třem králům*. Brno: Moravské zemské muzeum, 2003. 21 s. ISBN 80-7028-208-8.

Další použitá literatura:

HORA, Petr. *Toulky českou minulostí*. Praha: Práce, 1985. 280 s.

KARPETOVÁ, Barbora. *Nenuda v duchu českých tradic*. Nakladatelství Prostor, 1996. 56 s.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Čas Velikonoc*. Národní muzeum Praha. 1993.

VAŠKŮ, Zdeněk. *Velký pranostikon*. Praha: Academia, 1998. 375 s.

VONDRUŠKOVÁ, Alena. *České zvyky a obyčeje*. Albatros Praha. 2004.

Seznam grafů

<i>Graf č. 1 : Pohlaví respondentů.....</i>	<i>38</i>
<i>Graf č. 2 : Věk respondentů.....</i>	<i>39</i>
<i>Graf č. 3 : Počet obyvatel měst, ve kterém respondenti žijí.....</i>	<i>40</i>
<i>Graf č. 4: Kraje, ve kterém respondenti žijí.....</i>	<i>41</i>
<i>Graf č. 5: Důležitost dodržování tradic.....</i>	<i>42</i>
<i>Graf č. 6: Dodržování tradic v domácnostech.....</i>	<i>43</i>
<i>Graf č. 7: Smysl českých svátků a tradic.....</i>	<i>44</i>
<i>Graf č. 8 : Udržování tradic a svátků ve svém městě.....</i>	<i>45</i>
<i>Graf č. 9: Důležitost významu českých svátků a tradic.....</i>	<i>46</i>
<i>Graf č. 10: Význam „času svátků a tradic“.....</i>	<i>47</i>
<i>Graf č. 11: Trávení tradičních českých svátků.....</i>	<i>48</i>
<i>Graf č. 12 : Příprava tradičních jídel.....</i>	<i>49</i>

Přílohy:

Dotazník

Dobrý den

rád bych Vás poprosil o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je anonymní a všechny uvedené údaje jsou pouze informativní a budou sloužit jako statistické údaje do výzkumné části mé bakalářské práce na téma: „ *České svátky a tradice a jejich význam v dnešní době*“.

Děkuji Vám a přeji příjemný den.

Jan Bartoň

Prosím, zaškrtněte nebo vyplňte vyhovující údaje:

Vaše pohlaví: M   Ž

Váš věk: 18 – 21 let   22 -24 let   25 let a více

Kolik obyvatel má město, ve kterém žijete:

a) 1 – 1000   b) 1001 – 5000   c) 5001 – 10 000   d) 10 001 – 100 000
e) 100 001 – 1 000000

Kraj, ve kterém žijete:

a) Jihočeský   b) Jihomoravský   c) Karlovarský   d) Královéhradecký   e) Liberecký
f) Moravskoslezský   g) Olomoucký   h) Pardubický   i) Plzeňský
j) Praha   k) Středočeský   l) Ústecký   m) Vysočina   n) Zlínský

Instrukce:

Nyní následuje samotný dotazník, prosím o pravdivé vyplnění každého políčka. U každé otázky zaškrtněte, zvýrazněte nebo libovolně označte jednu odpověď, případně doplňte text. U otázky 8 můžete zaškrtnout i více odpovědí. Děkuji.

1. Považujete dodržování tradic za důležité?

- a) Ano   b) Ne   c) Nevím

2. Dodržujete některé tradice ve Vaší domácnosti, např. lidové zvyky, tradiční jídla.

- a) Ano   b) Ne   c) Nevím

3. Myslíte si, že české svátky a tradice ztrácejí v dnešní době smysl?

- a) Rozhodně ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) rozhodně ne   e) nevím

4. Domníváte se, že se ve Vašem městě dostatečně udržují svátky a tradice?

- a) Rozhodně ano   b) spíše ano   c) spíše ne   d) rozhodně ne   e) nevím

5. Je podle Vás důležité nebo nedůležité připomínat si význam českých svátků a tradic?

- a) rozhodně důležité   b) spíše důležité   c) spíše nedůležité   d) rozhodně nedůležité
e)nevím

6. Co pro Vás znamená „čas svátků a tradic“?

- a) klid, pohoda, čas strávený s rodinou   b) čas na „samostudium“   c) otravný čas spojený s rodinnými návštěvami a „velkým“ úklidem domácnosti   d) něco jiného (uveďte co) .....

7. Trávíte tradiční české svátky doma s rodinnými příslušníky?

- a) Ano   b) Ne   c) Neslavím vůbec

8. Při kterých příležitostech vaříte tradiční jídla?

- a) Nový rok   b) Masopust   c) Velikonoce   d) hody, posvícení, pouť   e) Štědrý den   f) Boží hod   g) jiný svátek   h) nikdy